

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 43/2019

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Δ΄**

Συνεδρίαση της 27^{ης} Φεβρουαρίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.,
Γεώργιος Κανελλόπουλος, Γαρυφαλιά Σκιάνη,
Ευστράτιος Συνοίκης, Παναγιώτης Παππάς, Αθανάσιος
Θεοχάρης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους

Εισηγήτρια : Ελένη Λευθεριώτου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη άνευ
ψήφου)

Αριθμός Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 949/32539/1-3-2018 του
Ερωτήματος: Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων - Γενική
Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης
Κοινοτικών Πόρων – Γενική Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης
– Δ/ση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών
Προγραμμάτων – Τμήμα Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
και Διαρθρωτικών Παρεμβάσεων

Ερώτημα: Ερωτάται : α) Αν τα χρονικά διαστήματα τήρησης των
μακροχρόνιων υποχρεώσεων που απορρέουν από
Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης θεωρούνται ως
κατ'ελάχιστον οριζόμενα; β) Σε καταφατική περίπτωση,
αν υπάρχει δυνατότητα παράτασής τους, μετά από
σχετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Γνωμοδοτικής

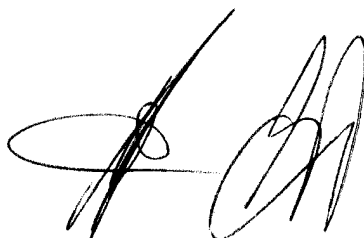
Επιτροπής, αφού ληφθούν υπόψη συγκεκριμένοι λόγοι για τη χορήγηση της παράτασης; και γ) Αν είναι βάσιμοι οι λόγοι ανωτέρας βίας τους οποίους επικαλείται φορέας που έλαβε ενίσχυση από το Πρόγραμμα και δεν τήρησε τις ανωτέρω υποχρεώσεις.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό :

1. Στο πλαίσιο του συγχρηματοδοτούμενου Μέτρου 2.1. «Επενδύσεις στη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων» του ΕΠΑΑ – Α.Υ. 2000-2006, εντάχθηκαν και ολοκληρώθηκαν επενδυτικά σχέδια στα οποία καταβλήθηκε ενίσχυση υπό μορφή επιδότησης κεφαλαίου.
2. Ο φορέας G.W.S.H. ΑΕΒΕ κατέθεσε την αίτηση ενίσχυσης με αριθμό 302918/24-10-2002 και με τίτλο «ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΑΜΒΑΚΟΣΠΟΡΟΥ», προκειμένου να υπαχθεί στο Μέτρο 2.1. Με την απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με αριθμό 279961/9892/22-7-2004, ο φορέας έλαβε την οριστική έγκριση ένταξής του, στην οποία περιγράφονται ρητά οι όροι υπαγωγής του. Η ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου πιστοποιήθηκε με την απόφαση του ίδιου Υπουργού με αριθμό 322034/4702/11-9-2007, από την ημερομηνία της οποίας άρχονται οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις του φορέα (λήξη 5ετίας : 11-9-2012, λήξη 10ετίας: 11-9-2017).
3. Με την απόφαση του ίδιου Υπουργού με αριθμό 270061/710/30-1-2008, έγινε αποδεκτό το αίτημα του φορέα για συγχώνευση με απορρόφηση της G.W.S.H. ΑΕΒΕ από τη μητρική εταιρεία Α.Ο.Σ. ΑΕΒΕ, με την προϋπόθεση ότι η μονάδα θα εξακολουθήσει να λειτουργεί για το σκοπό για τον οποίο επιδοτήθηκε.
4. Βάσει των Πρακτικών Ελέγχων που απέστειλε στην ερωτώσα Υπηρεσία η Επιτροπή Παρακολούθησης Πράξεων της Περιφερειακής Ενότητας Βοιωτίας, η οποία, δυνάμει του

άρθρου 34 της κ.υ.α. με αριθμό 393393/5188/10-9-2001 (450/2001) [στο εξής 450/2001] είναι καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδια για τη διενέργεια ελέγχων στο πλαίσιο του Μέτρου 2.1, η ερωτώσα Υπηρεσία, αφού προέβη στις απαραίτητες ενέργειες προς διερεύνηση της υπόθεσης, συνέταξε την από 3-9-2014 Έκθεση Ελέγχου, η οποία πορισματικώς καταλήγει στα εξής :

- 1 Μη λειτουργία της επένδυσης καθ' όλη τη διάρκεια των πενταετών μακροχρόνιων υποχρεώσεων του φορέα, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2(δ) της κ.υ.α. 450/2001.
- 2 Μηδενική παραγωγική δραστηριότητα δεδομένης της μη λειτουργίας της μονάδας, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2(γ) της κ.υ.α. 450/2001.
- 3 Μη τήρηση των όρων υπαγωγής, όσον αφορά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ 2(α) της κ.υ.α. 450/2001.
5. Βάσει των ανωτέρω, η ερωτώσα Υπηρεσία, εισηγήθηκε το θέμα στην Πρωτοβάθμια Γνωμοδοτική Επιτροπή, η οποία, στην από 3-9-2014 συνεδρίασή της, αποφάσισε ομόφωνα την επιστροφή της καταβληθείσας επιχορήγησης, ύψους 2.086.663,82€, μετά από κοινοποίηση της προαναφερόμενης απόφασης, στο φορέα υλοποίησης και στην συνέχεια την εξέταση από τη Δ/ση Προγραμματισμού των τυχόν αντιρρήσεων που θα εκφραστούν από αυτόν.
6. Μετά την κοινοποίηση του πορίσματος ελέγχου στον φορέα, αυτός απέστειλε εμπρόθεσμα υπόμνημα αντιρρήσεων επί του εν λόγω πορίσματος, στο οποίο επικαλείτο, μεταξύ άλλων, λόγους ανωτέρας βίας ως αιτιολογία για τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων του όσον αφορά την τήρηση των όρων υπαγωγής στο Μέτρο 2.1.
7. Οι λόγοι ανωτέρας βίας, τους οποίους επικαλέστηκε ο φορέας, αφορούσαν την παγκόσμια οικονομική κρίση, τις δυσμενείς πολιτικές εξελίξεις στη Συρία (με την οποία ο φορέας είχε δρομολογήσει τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών διάθεσης βαμβακόσπορου ανωτέρω σταδίων), την πτωτική πορεία των τιμών βάμβακος διεθνώς, καθώς και την πτωτική πορεία της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα.
8. Η ερωτώσα Υπηρεσία, μετά την εξέταση του υποβληθέντος υπομνήματος, εισήγαγε το θέμα στην Πρωτοβάθμια Γνωμοδοτική Επιτροπή, εισηγούμενη τα εξής :
 - 1 Την απόρριψη ως αβάσιμων των αντιρρήσεων του φορέα που αφορούσαν : Την παραγραφή της αξίωσης επιστροφής της χορηγηθείσας ενίσχυσης, τη διεξαγωγή του ελέγχου κατ'επίκληση καταργημένων νομοθετικών διατάξεων, τη νομική βάση

διεξαγωγής του ελέγχου, την παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου και την παράβαση της αρχής της αναλογικότητας.

2 Την αποδοχή ως μερικώς βάσιμης της αντίρρησης που αφορά την επίκληση λόγων ανωτέρας βίας, κατά το μέρος που αναφέρεται στην παγκόσμια οικονομική κρίση, τις δυσμενείς πολιτικές εξελίξεις στη Συρία, καθώς και την πτωτική πορεία της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα.

3 Την έκδοση πράξης καταλογισμού ως αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού 2.086.663,82€ που αντιστοιχεί στην δημόσια δαπάνη που του καταβλήθηκε. Και τούτο λόγω των προεκτεθέντων πορισμάτων του ελέγχου (βλ. ανωτέρω, παρ. 5).

9. Η Πρωτοβάθμια Γνωμοδοτική Επιτροπή, στην από 7-9-2016 συνεδρίασή της, μετά από διαλογική συζήτηση, αποφάσισε κατά πλειοψηφία τη συγκέντρωση συμπληρωματικών στοιχείων όσον αφορά την παραγωγική δραστηριότητα της επιδοτηθείσας επιχείρησης στο χρονικό διάστημα 2012-2016, προκειμένου να αποτυπωθεί η τρέχουσα κατάσταση του φορέα και να εξεταστεί το θέμα σε επόμενη συνεδρίαση.

10. Η ερωτώσα Υπηρεσία, με το έγγραφό της με αριθμό 3081/103543/20-9-2016, ζήτησε από το φορέα Α.Ο.Σ. ΑΕΒΕ την προσκόμιση στοιχείων παραγωγικής δραστηριότητας της επιδοτηθείσας επένδυσης ειδικότερα όσον αφορά την επεξεργασθείσα πρώτη ύλη, καθώς και το απασχολούμενου προσωπικό.

11. Ο φορέας, σε απάντηση του ανωτέρω εγγράφου της Υπηρεσίας, απέστειλε το από 19-12-2016 επεξηγηματικό υπόμνημά του (αριθ. εισερχομένου 3904/144037/22-12-2016), με το οποίο θέτει υπόψη της ερωτώσας Υπηρεσίας στοιχεία που αφορούν το σύνολο της επιχειρηματικής και ερευνητικής δραστηριότητας του, ήτοι :

- Παρουσίαση της σποροπαραγωγικής δραστηριότητας της επιχείρησης, στον τομέα του βαμβακόσπορου, του αραβοσίτου και της μηδικής.
- Δεδομένα επί ερευνητικών και αναπτυξιακών/επενδυτικών προγραμμάτων, τα οποία, είτε ολοκληρώθηκαν, είτε βρίσκονται σε εξέλιξη.
- Στοιχεία σχετικά με το πλαίσιο συνεργασίας της επιχείρησης με χώρες της Μέσης Ανατολής (Ιράν, Συρία).
- Πίνακα με στοιχεία απασχόλησης εποχιακού προσωπικού στην επιδοτηθείσα

επένδυση για τα έτη 2013-2016.

- Στοιχεία σχετικά με τη σύναψη συμφωνιών της επιδοτηθείσας επένδυσης με το Ιράν.

12. Από την αξιολόγηση των ανωτέρω συμπληρωματικών στοιχείων που έθεσε υπόψη της Υπηρεσίας ο φορέας, προκύπτουν συμπερασματικώς τα εξής:

α. Γίνεται αποδεκτό από τον φορέα το γεγονός της μη πλήρους αξιοποίησης σε παραγωγική βάση της επιδοτηθείσας επένδυσης, με παράλληλη αναφορά στον υποστηρικτικό ρόλο που διαδραματίζει η επένδυση στο ερευνητικό έργο της επιχείρησης όσον αφορά την ανάπτυξη νέων ποικιλιών βάμβακος.

β. Επισημαίνεται από τον φορέα ο προσανατολισμός της επένδυσης σε συνεργασίες κυρίως με χώρες της Μέσης Ανατολής, με ειδικότερη αναφορά στη σύναψη συμφωνίας με το Ιράν, από την οποία προσδοκάται στο άμεσο μέλλον η ενδυνάμωση της παραγωγικής δραστηριότητας της επιδοτηθείσας επένδυσης.

γ. Τα στοιχεία σποροπαραγωγής βάμβακος αφορούν συνολικά την επιχείρηση και αναφέρονται στο σύνολο των κατηγοριών πιστοποίησης σπόρου σποράς βάμβακος και όχι ειδικά στις κατηγορίες ανωτέρων σταδίων που εμπίπτουν στο πεδίο δραστηριότητας της επιδοτηθείσας επένδυσης. Όσον αφορά τα εν λόγω στοιχεία, επισημαίνεται ότι είναι ενδεικτικά της σημαντικής δραστηριότητας της επιχείρησης στον τομέα της ελληνικής σποροπαραγωγής.

δ. Κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντικό το ερευνητικό έργο του φορέα, όσον αφορά τη δημιουργία ελληνικών ποικιλιών βάμβακος, με αδιαμφισβήτητα οφέλη για την αγροτική οικονομία της Χώρας.

ε. Από την εξέταση των ποσοτικών στοιχείων παραγωγικής δραστηριότητας της επιδοτηθείσας επένδυσης, προκύπτει ότι η επένδυση στο διάστημα 2007-2017 υπολειτουργεί σε σχέση με τους όρους υπαγωγής. Ειδικότερα στο διάστημα 2012-2016, για το οποίο ζητήθηκαν συμπληρωματικά στοιχεία, οι ποσότητες εισκομισθείσας πρώτης ύλης είναι μικρές και απέχουν σημαντικά από την ορισθείσα δυναμικότητα.

στ. Όσον αφορά την απασχόληση προσωπικού, επισημαίνεται ότι η πλειοψηφία του προσωπικού αφορά εποχιακούς υπαλλήλους, ενώ, σύμφωνα με το συγκεκριμένο όρο υπαγωγής, προβλέπεται η απασχόληση δεκαεπτά μόνιμων υπαλλήλων (το απασχολούμενο μόνιμο προσωπικό είναι δύο υπάλληλοι).

13. Κατόπιν των ανωτέρω, η ερωτώσα Υπηρεσία, επανεισήγαγε την υπόθεση στην

αρμόδια Πρωτοβάθμια Γνωμοδοτική Επιτροπή, εισηγούμενη την έκδοση πράξης καταλογισμού ως αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού 2.086.663,82€, που αντιστοιχεί στη δημόσια δαπάνη που του καταβλήθηκε. Και τούτο λόγω των ιδίων ως άνω ευρημάτων του ελέγχου (βλ. ανωτέρω, παρ. 5).

14. Επιπροσθέτως, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η αντίρρηση του φορέα περί ανωτέρας βίας, όσον αφορά την οικονομική κρίση, τις πολεμικές εξελίξεις στο χώρο της Μέσης Ανατολής και την πτωτική τάση της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα, κρίθηκε μερικώς βάσιμη κατά την εξέταση της υπόθεσης στην από 7-9-2016 συνεδρίαση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής, τέθηκε εκ νέου υπόψη της Πρωτοβάθμιας Γνωμοδοτικής Επιτροπής το αίτημα του φορέα, όπως διατυπώθηκε και στο υπόμνημα των αντιρρήσεών του, περί χορήγησης παράτασης των μακροχρονίων υποχρεώσεών του.

15. Η ερωτώσα Υπηρεσία διευκρινίζει ότι, στην προκειμένη περίπτωση, το διάστημα των 10 ετών μακροχρονίων υποχρεώσεων του φορέα έληξε στις 11-9-2017, πλην όμως τα διαστήματα των μακροχρονίων υποχρεώσεων σύμφωνα με τις παραγράφους 2(στ) και (ε) του άρθρου 32 της κ.υ.α. 450/2001 ορίζονται σε τουλάχιστον 5 και 10 έτη.

16. Η Πρωτοβάθμια Γνωμοδοτική Επιτροπή, στην από 30-10-2017 συνεδρίασή της, αφού έλαβε υπόψη την εισήγηση της ερωτώσας Υπηρεσίας, και κατόπιν διαλογικής συζήτησης αποφάσισε ομόφωνα τη διατύπωση ερωτήματος προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, προκειμένου να διευκρινισθούν τα εξής θέματα :

- Κατά πόσον είναι δυνατή η παράταση των μακροχρονίων υποχρεώσεων του φορέα Α.Ο.Σ. ΑΒΕΕ.

- Κατά πόσον ευσταθεί η από πλευράς του συγκεκριμένου φορέα επίκληση λόγων ανωτέρας βίας, όσον αφορά τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ένταξή του στο Μέτρο 2.1.

17. Λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα, η Υπηρεσία διατύπωσε τα ακόλουθα υποερωτήματα :

«1. Τα χρονικά διαστήματα (5ετίας για το μηχανολογικό εξοπλισμό και 10ετίας για τις κτιριακές εγκαταστάσεις) που αφορούν τις μακροχρόνιες υποχρεώσεις (σύμφωνα με το άρθρο 32 της ΚΥΑ 450/2001) της επιχείρησης G.W.S.H. ΑΕΒΕ (η οποία συγχωνεύτηκε με την επιχείρηση Α.Ο.Σ. ΑΕΒΕ) στο πλαίσιο ένταξης του επενδυτικού της σχεδίου
«ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΒΑΜΒΑΚΟΣΠΟΡΟΥ» στο Μέτρο 2.1. του ΕΠΑΑ – ΑΥ 2000-2006 θεωρούνται ως κατ'ελάχιστον οριζόμενα;

2. Σε περίπτωση που τα ανωτέρω διαστήματα μακροχρονίων υποχρεώσεων θεωρηθούν ως κατ'ελάχιστον οριζόμενα, υπάρχει η δυνατότητα παράτασης των μακροχρονίων υποχρεώσεων του φορέα μετά από σχετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Γνωμοδοτικής Επιτροπής και αφού ληφθούν υπόψη συγκεκριμένοι λόγοι για τη χορήγηση της παράτασης;

3. Στο Υπόμνημα αντιρρήσεων του επί του 3-9-3014 πορίσματος ελέγχου της Υπηρεσίας μας, ο φορέας επικαλέστηκε ως λόγους ανωτέρας βίας την οικονομική κρίση, τις δυσμενείς πολιτικές εξελίξεις στο χώρο της Μέσης Ανατολής και ειδικότερα τη Συρία, καθώς και τις πολεμικές εξελίξεις στους τομείς της εμπορίας σπόρου βάμβακος και της καλλιέργειας βάμβακος στην Ελλάδα. Ευσταθεί η επίκληση των ανωτέρω ως λόγων ανωτέρας βίας»;

Νομοθετικό πλαίσιο

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης κλπ.

18. Στις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού λαμβάνονται υπόψη τα εξής :

«(6) ... ότι η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να αποσκοπεί στην αποκατάσταση και επαύξηση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών περιοχών και επομένως να συμβάλλει στη διατήρηση και δημιουργία απασχόλησης στις περιοχές αυτές: ...

(18) ότι σκοπός των κοινοτικών ενισχύσεων για επενδύσεις είναι ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η βελτίωση της βιωσιμότητάς τους:

19. Στις διατάξεις του άρθρου 2 του κανονισμού προβλέπεται ότι :

«Η στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης ... μπορεί να αφορά:

— τη βελτίωση των ... διαρθρώσεων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων,
— την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων και τη διατήρηση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης, με στόχο τη διασφάλιση καλύτερης εκμετάλλευσης του υφιστάμενου εγγενούς δυναμικού ...».

20. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 37 :

«1. Στήριξη υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης παρέχεται μόνο για μέτρα που συμφωνούν με

το κοινοτικό δίκαιο ...

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν πρόσθετους ή περισσότερο περιοριστικούς όρους για τη χορήγηση κοινοτικής στήριξης για την αγροτική ανάπτυξη, εφόσον οι όροι αυτοί έχουν συνοχή με τους στόχους και τις απαιτήσεις που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό».

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1750/1999 της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 του Συμβουλίου κλπ.

21. Στις διατάξεις του άρθρου 30 του κανονισμού αυτού, προβλέπονται τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη συγκεκριμένων περιστάσεων που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε μεμονωμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη δύνανται να αποδεχθούν, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες κατηγορίες ανωτέρας βίας:

α) θάνατο του κατόχου της εκμετάλλευσης·

β) ανικανότητα του κατόχου της εκμετάλλευσης να ασκήσει την επαγγελματική του δραστηριότητα για μεγάλο χρονικό διάστημα·

γ) απαλλοτρίωση σημαντικού τμήματος της εκμετάλλευσης αν δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί την ημέρα της ανάληψης της δέσμευσης·

δ) σοβαρή φυσική καταστροφή που επηρεάζει σημαντικά τη γεωργική έκταση της εκμετάλλευσης·

ε) απροσδόκητη καταστροφή των κτιρίων της εκμετάλλευσης που προορίζονται για την κτηνοτροφία·

στ) εμφάνιση επιζωοτίας που θίγει τμήμα ή το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου του κατόχου της εκμετάλλευσης.

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για τις κατηγορίες τις οποίες αναγνωρίζουν ως περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

2. Η κοινοποίηση των περιπτώσεων ανωτέρας βίας και οι σχετικές αποδείξεις, που παρέχονται κατά τρόπο που να ικανοποιεί την αρμόδια αρχή, πρέπει να παρέχονται γραπτώς στην αρμόδια αρχή εντός δέκα εργάσιμων ημερών από τη στιγμή που ο κάτοχος της εκμετάλλευσης είναι σε θέση να το πράξει».

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 περί

γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά Ταμεία

22. Στις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού λαμβάνονται υπόψη τα εξής :

«(41) ... ότι είναι ... αναγκαίο να προσδιορισθεί η επιλεξιμότητα των δαπανών όσον αφορά τις ημερομηνίες έναρξης και λήξης της επιλεξιμότητας και τη μακρά διάρκεια ζωής των επενδύσεων· ότι, συνεπώς, για να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα και η μακροχρόνια επίπτωση της παρέμβασης των Ταμείων, μια πράξη θα πρέπει να διατηρεί το δικαίωμά της για πλήρη ή μερική ενίσχυση από τα Ταμεία **μόνον** εφόσον δεν επέλθει σημαντική μεταβολή ως προς τη φύση της ή τους όρους εφαρμογής της, η οποία να εκτρέπει την ενισχυόμενη πράξη από τον αρχικό στόχο της· ...».

23. Στη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 30 του ανωτέρω κανονισμού ορίζεται ότι:

«4. Τα κράτη μέλη βεβαιούνται ότι, μια πράξη διατηρεί το δικαίωμα της στη συμμετοχή των Ταμείων, **μόνον** εάν, επί διάστημα πέντε ετών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της αρμόδιας εθνικής αρχής ή της διαχειριστικής αρχής σχετικά με τη συμμετοχή των Ταμείων, η πράξη αυτή δεν υποστεί σημαντική τροποποίηση η οποία:

α) να επηρεάζει τη φύση της ή τους όρους πραγματοποίησής της ... και

β) να απορρέει ... από τη διακοπή ή τη μετεγκατάσταση μιας παραγωγής δραστηριότητας.

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για κάθε τέτοια αλλαγή. Σε περίπτωση αλλαγής αυτού του είδους, εφαρμόζεται το άρθρο 39».

24. Περαιτέρω, στις διατάξεις της παραγράφου 1, στοιχ. ε) και η) του άρθρου 38 του ανωτέρω κανονισμού, ορίζονται τα εξής :

«1. Με την επιφύλαξη της ευθύνης της Επιτροπής για την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα κράτη μέλη φέρουν την ευθύνη σε πρώτο βαθμό για τον δημοσιονομικό έλεγχο των παρεμβάσεων. Για το σκοπό αυτό, λαμβάνουν ιδίως τα ακόλουθα μέτρα: ...

ε) προλαμβάνουν, εντοπίζουν και διορθώνουν τις παρατυπίες ...

η) ανακτούν τα ποσά που ενδεχομένως έχουν απολεσθεί λόγω παρατυπιών οι οποίες διαπιστώθηκαν, χρεώνοντας, ανάλογα με την περίπτωση, τόκους υπερημερίας».

Εν συνεχεία, στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 4 του άρθρου 39 του κανονισμού ορίζεται ότι :

«1. Τα κράτη μέλη φέρουν κατά πρώτο λόγο την ευθύνη για τη δίωξη των παρατυπιών, ενεργώντας κατόπιν αποδείξεων για οιαδήποτε μείζονα τροποποίηση επηρεάζει τη φύση ή τους όρους εφαρμογής ή ελέγχου μιας παρέμβασης, και πραγματοποιώντας τις αναγκαίες δημοσιονομικές διορθώσεις.

Το κράτος μέλος πραγματοποιεί τις δημοσιονομικές διορθώσεις που απαιτούνται σε σχέση με την επί μέρους ή τη συστηματικής φύσεως παρατυπία. Οι διορθώσεις που πραγματοποιούνται από το κράτος μέλος συνίστανται σε ολική ή μερική κατάργηση της σχετικής κοινοτικής συμμετοχής.

4. Κάθε ποσό το οποίο αποτελεί αντικείμενο απαίτησης ως αχρεωστήτως καταβληθέν, πρέπει να επιστρέφεται στην Επιτροπή. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται με τόκους υπερημερίας».

Η κ.υ.α με αριθμό 393393/5188/10-9-2001 (ΦΕΚ Β' 1176), για τον καθορισμό διαδικασίας υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων σε προγράμματα ενίσχυσης για την περίοδο 2000 – 2006, καθώς και της διαδικασίας καταβολής των ενισχύσεων στους δικαιούχους, όπως τροποποιήθηκε με την υ.α. 262437/2340/31-3-2005 (ΦΕΚ Β' 415), προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

25. Στις διατάξεις του άρθρου 32 αυτής ορίζονται τα εξής :

«... 2. Επιχειρήσεις των οποίων επενδυτικά σχέδια έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος Μέρους 2.1 μετά την υπαγωγή τους και μέχρι την παρέλευση πενταετίας από την έκδοση της απόφασης ολοκλήρωσης της επένδυσης, οφείλουν:

α) Να τηρούν τους όρους της υπαγωγής ...

γ) Να μη διακόπτουν την παραγωγική δραστηριότητα της επένδυσης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, με έγγραφη ενημέρωση εντός ορισμένης προθεσμίας από την επέλευση του λόγου ανωτέρας βίας προς τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Γεωργικών Διαρθρώσεων. Η ανωτέρω προθεσμία δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τις ενενήντα (90) ημέρες μετά την πρόκληση των φαινομένων που προκάλεσαν την ανωτέρα βία.

δ) Να μην παύουν τη λειτουργία της επιχείρησης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα. ...

3. Οι επιχειρήσεις οφείλουν να διατηρούν τον αριθμό των νέων θέσεων για τουλάχιστον

πέντε (5) έτη μετά τη δημιουργία τους.

Δ. Εάν διαπιστωθεί μείωση του αριθμού των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης, σε σχέση με τις αναφερόμενες στην απόφαση ολοκλήρωσης, επιβάλλεται η αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης σύμφωνα με προβλεπόμενα στην κοινή υπουργική απόφαση 907/052/2.7.2003, όπως ισχύει κάθε φορά ...

7. ... Β. Εάν ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις υπαγωγής μετά τη δημοσίευση της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης και εντός του οριζόμενου στην παράγραφο 2 χρονικού περιορισμού, επιστρέφεται το σύνολο ή μέρος της ενίσχυσης».

26. Η απόφαση 279961/9892/22-7-2004 του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με την οποία εντάχθηκε το επενδυτικό σχέδιο στο Πρόγραμμα, και στην οποία προβλέπεται (αρ. 13 (8), (10)) ότι :

«8. Το έργο θα πρέπει να εκτελεσθεί χωρίς παρεκκλίσεις από την εγκεκριμένη ή τροποποιημένη μελέτη ...

10. Η υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων διέπεται από τους όρους και προϋποθέσεις του Καν.(ΕΚ) 1257/99 και της υπ'αρ. 393393/5188/29-08-2001 (450/2001) Κ.Υ.Α. Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Γεωργίας και τις τυχόν τροποποιήσεις και συμπληρώσεις αυτής».

Ν. 3086/2002 (ΦΕΚ Α' 324/23-12-2002) Οργανισμός Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κατάσταση των Λειτουργών και των Υπαλλήλων του

27. Σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 6 του ανωτέρω νόμου, «τα ερωτήματα της Διοίκησης πρέπει να διαλαμβάνουν πλήρη εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και προσδιορισμό των προβληματισμών της, για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, των οποίων ζητείται η ερμηνεία από το Ν.Σ.Κ., προκειμένου να τις εφαρμόσει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό

μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ'αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα :

28. Έχει κριθεί από το Δ.Ε.Ε. ότι « ... οι επιδιωκόμενοι από τα διαρθρωτικά Ταμεία στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μόνον αν η χορηγούμενη εκ μέρους των Ταμείων χρηματοδότηση και ο συναφής με αυτή έλεγχος αφορούν τις πράξεις και τις δαπάνες που συνδέονται όχι μόνο με την εκτέλεση της πράξης, αλλά και με τον τρόπο υλοποίησης και διαχείρισής της, εντός του ορίου της πενταετίας που προβλέπεται στο άρθρο 30, παράγραφος 4, του κανονισμού 1260/1999. Μόνον υπό την προϋπόθεση αυτή μπορεί να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα της δράσης των εν λόγω ταμείων, καθόσον αποτρέπεται ο κίνδυνος χρηματοδότησης έργων τα οποία, αφού εκτελεσθούν, και κατόπιν τροποποίησης της διαχείρισής τους, παύουν πλέον να εκπληρώνουν τους στόχους βάσει των οποίων χορηγήθηκε η χρηματοδότηση.

Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, ... το άρθρο 30, παράγραφος 4, του κανονισμού 1260/1999 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, αφορά τόσο τροποποιήσεις που επέρχονται κατά το στάδιο εκτέλεσης του έργου όσο και τροποποιήσεις που επέρχονται σε μεταγενέστερο χρόνο, ιδίως κατά τη διαχείριση του έργου, καθόσον οι τροποποιήσεις αυτές επέρχονται εντός της προβλεπόμενης στη διάταξη αυτή πενταετίας ...» (απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2013, C-388/12, Comune di Ancona, ECLI:EU:C:2013:734, σκέψεις 28-29).

29. Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της ανωτέρας βίας δεν έχει το ίδιο περιεχόμενο στα διάφορα πεδία εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και η σημασία της πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου προορίζεται να παράγει τα αποτελέσματά της. Επιπλέον, η έννοια της ανωτέρας βίας στο πλαίσιο των γεωργικών κανονισμών δεν περιορίζεται στην απόλυτη αδυναμία, αλλά καλύπτει και ξένες προς τον οικείο επιχειρηματία περιστάσεις, ασυνήθεις και απρόβλεπτες, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν, παρά την επιδειχθείσα επιμέλεια (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1968, C-4/68, Schwarzwaldmilch, ECLI:EU:C:1968:41, σελ. 558 επ., της 17ης Δεκεμβρίου 1970, C-11/70, Internationale Handelsgesellschaft, ECLI:EU:C:1970:114, σκέψη 23, της 13ης Οκτωβρίου 1993, C-124/92, An Bord Baine

Co-operative και Compagnie Inter-Agra, ECLI:EU:C:1993:841, σκέψεις 10-11, της 7ης Δεκεμβρίου 1993, C-12/92, Huygen κ.λπ., ECLI:EU:C:1993:914, σκέψεις 30-31, απόφαση της 9ης Αυγούστου 1994, C-347/93, Boterlux, σκέψη 34, της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-195/91 P, Bayer, σκέψη 31, της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-136/93, Transafrica, σκέψη 14, της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-263/97, First City Trading, ECLI:EU:C:1998:444, σκέψη 41, της 13ης Ιουλίου 1995, C-391/93, Perrotta, ECLI:EU:C:1995:240, σκέψη 25, της 17ης Οκτωβρίου 2002, C-208/01, Isabel Parras Medina, ECLI:EU:C:2002:593, σκέψεις 15, 19, της 11ης Ιουλίου 2002, C-210/00, Kdserei Champignon Hofmeister, ECLI:EU:C:2002:440, σκέψη 79, της 6ης Μαρτίου 2003, T-61/00 και T-62/00, APOL, ECLI:EU:T:2003:60, σκέψη 74, της 20ής Ιουνίου 2006, T-251/04, Ελλάδα κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2006:165, σκέψεις 50-51, της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-314/06, Sociiti Pipeline Miditerranie et Rhtn, ECLI:EU:C:2007:817, σκέψη 25).

30. Όπως έχει δεχθεί ειδικότερα το Δ.Ε.Ε, η έννοια της ανωτέρας βίας εμπεριέχει: α) ένα αντικειμενικό στοιχείο, το οποίο σχετίζεται με μη φυσιολογικές και ξένες προς τον ενδιαφερόμενο περιστάσεις, οι οποίες διαφεύγουν αντικειμενικά από τον έλεγχο του δικαιούχου ή βρίσκονται εκτός της σφαίρας ευθύνης του και β) ένα υποκειμενικό στοιχείο, το οποίο συνδέεται με την υποχρέωση του ενδιαφερομένου να προφυλαχθεί από τις συνέπειες του μη φυσιολογικού γεγονότος, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα χωρίς να υποβληθεί σε υπερβολικές θυσίες. Ειδικότερα, η επαρκής επιμέλεια προϋποθέτει επιπλέον μια συνεχή ενεργητική συμπεριφορά, με σκοπό τη διαπίστωση και την εκτίμηση ενδεχομένων κινδύνων, καθώς και την ικανότητα λήψης κατάλληλων και αποτελεσματικών μέτρων προς αποτροπή της επέλευσης τέτοιων κινδύνων (αποφάσεις της 5ης Φεβρουαρίου 1987, C-145/85, Denkavit, ECLI:EU:C:1987:63, σκέψη 16, της 17ης Οκτωβρίου 2002, C-208/01, Isabel Parras Medina, ECLI:EU:C:2002:593, σκέψη 24, της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-314/06, Sociiti Pipeline Miditerranie et Rhtn, ECLI:EU:C:2007:817, σκέψεις 33, 37 και διάταξη της 18ης Ιανουαρίου 2005, C-325/03 P, Zuazaga Meabe, ECLI:EU:C:2005:28, σκέψη 25).

31. Σε κάθε περίπτωση, εναπόκειται στον επιχειρηματία να αποδείξει ότι πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την ύπαρξη ανωτέρας βίας (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1968, C-4/68, Schwarzwaldmilch, ECLI:EU:C:1968:41, σελ. 558 επ. και της 17ης

Οκτωβρίου 2002, C-208/01, Isabel Parras Medina, ECLI:EU:C:2002:593, σκέψη 21).

32. Όπως γίνεται δεκτό από τη νομολογία του Δ.Ε.Ε. (βλ. ανωτέρω, παρ. 29), σύμφωνα με το άρθρο 30 παράγραφος 4 του κανονισμού 1260/1999, η χορηγούμενη χρηματοδότηση συνδέεται όχι μόνο με την εκτέλεση της πράξης, αλλά και με τον τρόπο υλοποίησης και διαχείρισής της.

Σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 της κ.υ.α. 393393/5188/10-9-2001, εάν, κατά την διαχείριση, επέλθει σημαντική τροποποίηση της πράξης που απορρέει, μεταξύ άλλων από τη διακοπή ή παύση της παραγωγικής δραστηριότητας και επηρεάζει τη φύση ή τους όρους υλοποίησης της πράξης, τότε η πράξη αυτή δεν διατηρεί το δικαίωμά της στη συμμετοχή των Ταμείων και θα πρέπει, κατ'εφαρμογή του άρθρου 39 του κανονισμού, σε συνδυασμό με το άρθρο 32 παρ. 7B της ανωτέρω κ.υ.α., να επιβληθούν δημοσιονομικές διορθώσεις και να ανακτηθούν τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά.

33. Από όλα τα ανωτέρω, συνάγεται ότι το σύστημα των ενισχύσεων στηρίζεται στην εκπλήρωση από τον δικαιούχο της επιδότησης σειράς υποχρεώσεων που του παρέχουν δικαίωμα λήψης της προβλεπόμενης χρηματοδοτικής συνδρομής. Οι υποχρεώσεις αυτές θα πρέπει να τηρούνται καθ'όλη τη διάρκεια της περιόδου δέσμευσης για την οποία χορηγήθηκε η ενίσχυση. Η τήρηση δε του συνόλου των προβλεπόμενων υποχρεώσεων κατά το χρονικό αυτό διάστημα αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του αιτούντος την ενίσχυση.

34. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις, σε συνδυασμό και με τις αιτιολογικές σκέψεις 6 και 18 του κανονισμού 1257/1999, τις διατάξεις του άρθρου 2 του ιδίου κανονισμού, καθώς και την αιτιολογική σκέψη 41 του κανονισμού 1260/1999 (βλ. ανωτέρω, παρ. 19-20, 23), τα επενδυτικά σχέδια, για να τύχουν χρηματοδότησης, θα πρέπει να συμβάλλουν σε μακροχρόνια οικονομικά αποτελέσματα της επιδιωκόμενης διαρθρωτικής βελτίωσης, επιφέροντας βελτίωση και εξορθολογισμό των δομών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων και παρέχοντας επαρκείς εγγυήσεις αποδοτικότητας, με στόχο ένα διαρκές θετικό αποτέλεσμα (πρβλ. στο πνεύμα αυτό, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2003, στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-61/00 και T-62/00, APOL, ECLI:EU:T:2003:60, σκέψεις 100, 102-106).

35. Κατά συνέπεια, η τήρηση των δεσμεύσεων κατά το προβλεπόμενο διάστημα της

πενταετίας, για τον μηχανολογικό εξοπλισμό (και της δεκαετίας για τις κτιριακές εγκαταστάσεις) αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση του συστήματος χορήγησης ενίσχυσης στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τους κανονισμούς 1257/1999 και 1260/1999.

36. Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα από την ερωτώσα υπηρεσία, διαπιστώθηκε ότι, για το κρίσιμο χρονικό διάστημα της πενταετίας και δεκαετίας μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης (λήξη πενταετίας : 11-9-2012, λήξη δεκαετίας 11-9-2017), δεν σημειώθηκε η δέουσα οικονομική δραστηριότητα στην εν λόγω μονάδα. Λαμβανομένης, στην προκειμένη περίπτωση, υπόψη της τόσο μακράς απουσίας οικονομικής δραστηριότητας, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο φορέας παρέβη θεμελιώδη υποχρέωσή του, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα.

37. Εφόσον δε, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις, οι υποχρεωτικές αυτές δεσμεύσεις απαγορεύουν το έλασσον, που είναι η διακοπή ή παύση αρξαμένης λειτουργίας της επένδυσης, πολύ περισσότερο απαγορεύουν το μείζον που είναι η μη έναρξη καν της λειτουργίας της επένδυσης.

38. Επομένως, από τις διατάξεις των άρθρων 30 παρ. 4 του κανονισμού 1260/1999 και το άρθρο 32 παρ. 2 εδ. α', γ' και δ' και παρ. 3 της κ.υ.α με αριθμό 393393/5188/10-9-2001, σε συνδυασμό και με τις αιτιολογικές σκέψεις 6 και 18 του κανονισμού 1257/1999, τις διατάξεις του άρθρου 2 του ιδίου κανονισμού, καθώς και την αιτιολογική σκέψη 41 του κανονισμού 1260/1999, οι οποίες έχουν, στην προκειμένη περίπτωση, εφαρμογή, σύμφωνα με το διδόμενο από την ερωτώσα υπηρεσία ιστορικό, καθώς και από όλα όσα έχουν εκτεθεί ανωτέρω, προκύπτει ότι, το διάστημα της πενταετίας, για τον μηχανολογικό εξοπλισμό (και της δεκαετίας για τις κτιριακές εγκαταστάσεις) θα πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αποτελεί το ελάχιστο διάστημα τήρησης των δεσμεύσεων που επιβάλλουν οι διατάξεις αυτές.

39. Στο σημείο αυτό, λαμβάνεται υπόψη η ευχέρεια που παρέχει στα κράτη μέλη η διάταξη του άρθρου 37 παρ. 4 του κανονισμού 1257/1999, σύμφωνα με την οποία, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν πρόσθετους ή περισσότερο περιοριστικούς όρους για τη χορήγηση κοινοτικής στήριξης για την αγροτική ανάπτυξη, εφόσον οι όροι αυτοί έχουν συνοχή με τους στόχους και τις απαιτήσεις που καθορίζονται στον εν λόγω κανονισμό.

40. Συνεπώς, η έννοια του ανωτέρω χρονικού διαστήματος είναι ότι αποτελεί την ελάχιστη διάρκεια των υποχρεωτικών δεσμεύσεων που επιβάλλουν οι ανωτέρω διατάξεις, χωρίς την παροχή δυνατότητας παράτασης του χρόνου έναρξης ή συνέχισης της, μετά την κατά το άρθρο 32 κ.υ.α με αριθμό 393393/5188/10-9-2001, διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης. Κατά συνέπεια, η τήρηση των μακροχρόνων υποχρεώσεων κρίνεται αποκλειστικά κατά τον κρίσιμο χρόνο της πενταετίας (ή δεκαετίας). Κατά λογική ακολουθία, τυχόν δραστηριότητα του φορέα σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα ή επιδόσεις του σε άλλους τομείς μη καταλαμβανόμενους από το Πρόγραμμα, προβάλλονται αλυσιτελώς, διότι δεν μεταβάλλουν το γεγονός της μη λειτουργίας της επένδυσης κατά το ανωτέρω κρίσιμο χρονικό διάστημα.

41. Από την διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 6 του ν. 3086/2002 (Οργανισμός Νομικού Συμβουλίου του Κράτους), συνάγεται ότι αντικείμενο της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Ν.Σ.Κ. είναι η ερμηνεία συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, ώστε η Διοίκηση, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και, αφού με την εκδιδόμενη γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., έχουν εκλείψει οι προβληματισμοί της περί της έννοιας των διατάξεων αυτών, να τις εφαρμόσει με βάση το πραγματικό της κρινόμενης από αυτήν υπόθεσης. Αντιθέτως, στη γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. δεν ανήκει η ουσιαστική εκτίμηση και αξιολόγηση των τιθέμενων υπόψη του πραγματικών περιστατικών. Επιπλέον, η απάντηση σε απορίες περί του πρακτέου σε συγκεκριμένη υπόθεση που αντιμετωπίζει η Διοίκηση, θα αποτελούσε νομικώς ανεπίτρεπτη υποκατάσταση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στα καθήκοντα της Διοίκησης (Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ. 408/2012, 140/2010, 524/2006). Δεδομένων των ανωτέρω, η γνωμοδότηση περιορίζεται στην ερμηνεία των κανόνων δικαίου που διέπουν τα νομικά ζητήματα που ανακύπτουν με βάση το ιστορικό που παρέχεται από την ερωτώσα Υπηρεσία.

42. Όπως έχει ήδη εκτεθεί (βλ. ανωτέρω, παρ. 30) η σημασία της ανωτέρας βίας πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου προορίζεται να παράγει τα αποτελέσματά της. Κατά συνέπεια, η έννοια της ανωτέρας βίας, στην προκειμένη περίπτωση, πρέπει να ερμηνευθεί με γνώμονα το νομοθετικό πλαίσιο το οποίο διέπει την επίμαχη ενίσχυση, καθώς και τους σκοπούς και την εύρυθμη λειτουργία του συγκεκριμένου μηχανισμού ενίσχυσης.

43. Επιπλέον, όπως έχει ήδη εκτεθεί (βλ. ανωτέρω, παρ. 31) η έννοια της «ανωτέρας βίας» περιλαμβάνει ένα αντικειμενικό στοιχείο, το οποίο καλύπτει ξένες προς τον οικείο επιχειρηματία περιστάσεις, ασυνήθεις και απρόβλεπτες, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν παρά την επιδειχθείσα επιμέλεια.
44. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, θα πρέπει να αποδεικνύεται, κατά τρόπο αντικειμενικό και συγκεκριμένο, ο αιτιώδης σύνδεσμος που υπάρχει μεταξύ των επικαλούμενων λόγων ανωτέρας βίας και της αδυναμίας λειτουργίας της επένδυσης. Θα πρέπει δηλαδή να αποδεικνύεται ότι συγκεκριμένες συναλλαγές και δραστηριότητες, ουσιώδεις για τη λειτουργία της επένδυσης, παρεμποδίστηκαν αντικειμενικά από συγκεκριμένες συνέπειες των επικαλούμενων λόγων ανωτέρας βίας και μάλιστα για μεγάλη χρονική διάρκεια, που να μπορεί να δικαιολογήσει την τόσο μακρά απουσία λειτουργίας της επένδυσης στην προκειμένη περίπτωση.
45. Σύμφωνα, επίσης, με την ανάλυση που έχει προηγηθεί (βλ. ανωτέρω, παρ. 31) η έννοια της ανωτέρας βίας περιλαμβάνει και ένα υποκειμενικό στοιχείο το οποίο συνδέεται με μια συνεχή ενεργητική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου προκειμένου να προφυλαχθεί από τις συνέπειες του μη φυσιολογικού γεγονότος, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα χωρίς να υποβληθεί σε υπερβολικές θυσίες.
46. Επομένως, θα πρέπει, στην προκειμένη περίπτωση, να αποδεικνύονται οι συγκεκριμένες ενέργειες εκ μέρους της δικαιούχου εταιρείας και η λήψη συγκεκριμένων μέτρων κατάλληλων για την αποτροπή της επέλευσης των δυσμενών αποτελεσμάτων, που συνεπάγονταν οι επικαλούμενοι λόγοι ανωτέρας βίας.
47. Επιπλέον, θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι οι λόγοι ανωτέρας βίας προβλήθηκαν εμπρόθεσμα και ότι τηρήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία κατά το άρθρο 30 παρ. 2 του κανονισμού 1750/1999 σε συνδυασμό με το άρθρο 32 παρ. 2γ της κ.υ.α. 393393/5188/10-9-2001.
48. Κατά συνέπεια, από τα ανωτέρω συνάγεται ότι εναπόκειται στον φορέα να αποδείξει ότι πληρούται το αντικειμενικό και το υποκειμενικό κριτήριο ύπαρξης ανωτέρας βίας και στην ερωτώσα υπηρεσία, αφού λάβει υπόψη της το προεκτεθέν νομοθετικό και νομολογιακό πλαίσιο, να εξακριβώσει τη βασιμότητα των προβαλλόμενων ισχυρισμών και πραγματικών περιστατικών και να εκτιμήσει αν, δεδομένων των αντικειμενικών περιστάσεων, ο φορέας επέδειξε την αναμενόμενη επιμέλεια για την τήρηση των

επίμαχων υποχρεώσεων και συμμορφώθηκε προς τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 30 παρ. 2 του κανονισμού 1750/1999 σε συνδυασμό με το άρθρο 32 παρ. 2γ της κ.υ.α. 393393/5188/10-9-2001.

Απάντηση

49. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ'), γνωμοδοτεί, ομόφωνα ως εξής :

α) Ως προς το πρώτο και το δεύτερο υποερώτημα, προσήκει η απάντηση ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 4 του κανονισμού 1260/1999 και του άρθρου 32 παρ. 2 εδ. α', γ' και δ' και παρ. 3 της κ.υ.α με αριθμό 393393/5188/10-9-2001, σε συνδυασμό και με τις αιτιολογικές σκέψεις 6 και 18 του κανονισμού 1257/1999, τις διατάξεις του άρθρου 2 του ιδίου κανονισμού, καθώς και την αιτιολογική σκέψη 41 του κανονισμού 1260/1999, το διάστημα της πενταετίας, για τον μηχανολογικό εξοπλισμό (και της δεκαετίας για τις κτιριακές εγκαταστάσεις) ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αποτελεί την ελάχιστη διάρκεια των υποχρεωτικών δεσμεύσεων που επιβάλλουν οι διατάξεις αυτές, χωρίς την παροχή δυνατότητας παράτασης του χρόνου έναρξης ή συνέχισης της, μετά την κατά το άρθρο 32 της κ.υ.α με αριθμό 393393/5188/10-9-2001, διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης και

β) Ως προς το τρίτο υποερώτημα, που αφορά στη βασιμότητα των προβαλλόμενων λόγων ανωτέρας βίας, προσήκει η απάντηση ότι, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 6 του ν. 3086/2002 (Οργανισμός Νομικού Συμβουλίου του Κράτους), στη γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. δεν ανήκει η ουσιαστική εκτίμηση και αξιολόγηση των τιθέμενων υπόψη του πραγματικών περιστατικών, ούτε η απάντηση σε σχετικές απορίες της Διοίκησης, διότι κάτι τέτοιο θα αποτελούσε νομικώς ανεπίτρεπτη υποκατάσταση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στα καθήκοντα της Διοίκησης.

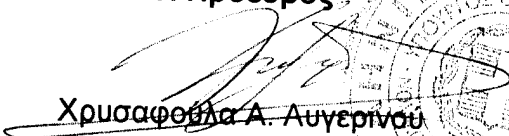
Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, εναπόκειται στο φορέα να αποδείξει αν πληρούνται το αντικειμενικό και υποκειμενικό κριτήριο ύπαρξης ανωτέρας βίας και στην ερωτώσα υπηρεσία, αφού λάβει υπόψη της την ως άνω ερμηνεία του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και τις νομολογιακές παραδοχές, να εξακριβώσει την βασιμότητα των προβαλλόμενων ισχυρισμών και πραγματικών περιστατικών και να εκτιμήσει αν,

δεδομένων των αντικειμενικών περιστάσεων, ο φορέας επέδειξε την αναμενόμενη επιμέλεια για την τήρηση των επίμαχων υποχρεώσεων και συμμορφώθηκε προς τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 30 παρ. 2 του κανονισμού 1750/1999 σε συνδυασμό με το άρθρο 32 παρ. 2γ της κ.υ.α. 393393/5188/10-9-2001.

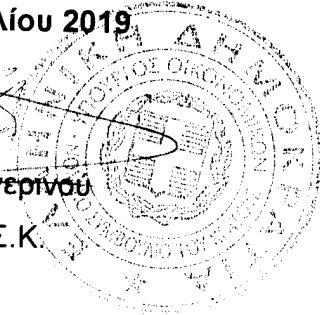
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 4 Απριλίου 2019

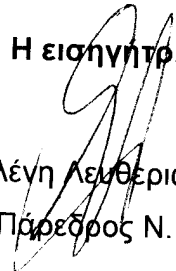
Η Πρόεδρος

Χρυσάφορος Α. Αυγερινός

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η εισηγήτρια

Ελένη Λεοντιώτου

Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.